

BİR TAKDİR-İ İLAHİ; SUSURLUK

Aydın Engin
(Cumhuriyet)

Yanlış mı? Hergün binlerce arabanın, kamyonun gelip geçtiği Bursa-Balıkesir karayolunda “o” kamyon, “o” Mercedes’e çarpmasaydı bugün başka, çok başka, çok daha hödük, çok daha bitenden habersiz, çok daha önüne konanla yetinen bir Türkiye olmayacak mıydı? Bir küçücük trafik kazasından bir ülkenin geleceğini ışıldatan gelişmelere ulaşılabilmesi olsa olsa “**takdir-i ilahî**” filan gibi mistik terimlerle açıklanır.

Elinizde tuttuğunuz şu yayın-yanılmıyorsam-iki ayda bir çıkıyor. Böylesine geniş periyodlu bir bültende, kişinin “**Bu yazı çıktığında konunun güncelliği çoktan geçmiş olur**” endişesine kapılması doğal. Ama Susurluk üstüne yazarken böyle bir endişeye yer yok. Susurluk besbelli ki, ne iyi ki, (tabii kimileri için de ne yazık ki) daha uzun süre Türkiye’nin gündeminin ana eksenini oluşturacak.

Bu falcılık filan değil. Eğer Susurluk’u bugünün Türkiyesinin başındaki bütün belaların, Türkiye’nin önünü tıkayan bütün olumsuzlukların yansıdığı bir ayna olarak kavrarsak, elbette Türkiye’nin gündeminden düşmeyecek. Gündemden düşürmek isteyen onca karanlık güç, kişi ve kuruma rağmen düşmeyecek.

Ancak Susurluk salt olumlu gelişmelere ebelik eden, Türkiye’yi kaplayan karanlık örtüyü bir ucundan yırtan bir “takdir-i ilahî”den ibaret değil. Ülkedeki siyasal güçlerin de bir ayracı. Siyasal arenanın en sağında konumlanan MHP’den, aşırı solun silahlı külahlı tüm grup, grupçuklarına kadar koca bir yelpaze Susurluk ayracında sınav veriyor.

Haydi zaten Susurluk’a kadar ulaşan katiller sürüsünü besleyip, eğitip işe koşan MHP’yi bir yana bırakalım. Haydi, demokrasiye ulaşmak için demokratik savaşım yöntemlerini, hukuk devleti gibi kavramları baştan reddeden irili ufaklı ve silahlı külahlı grup ve grupçukları da bir yana bırakalım. Hatta yazıyı sınırlayabilmek için parlamentoda temsil edilmeyen siyasi partileri de ayıralım.

Kim ANAP’ın, DYP’nin bu sınavdan başarıyla çıktığını söyleyebilir? Merkez sağın bu iki partisi bir yandan Avrupa merkez sağ partiler forumunda kendilerine yer arıyorlar, bir yandan demokratiğin en temel ilkelerini savunmaktan yan çiziyorlar. DYP’nin tepesindekilerin bu pisliğe bulaştığı, hatta battığı için bu tutumlarını “**anlayışla**” karşılayalım. Ama ya merkez sağın öteki partisi, ANAP’a ne demeli.

ANAP kadrolarına ve liderine bakılırsa sorun devletin kimi kilit noktalarına sızmış çetelerdir. Bu kişiler tek tek ayıklanırsa her şey düzelecektir. Bu bir yöntem tabii. Tıpkı sıtma ile savaşırken bataklıktaki sivrisinekleri tek tek yakalayıp gözlerine DDT sıkmak gibi bir yöntem. Bu yöntemlerle Susurluk o kadar çözümlü, sıtma ile savaşta o kadar yol alınır.

Sosyal demokrat partilere gelince (**yoksa hiç gelmesek mi?**)

Kabul, sosyal demokrat partilerin parlamentodaki güçleri sınırlı, oylamaları etkileme olanakları hemen hemen yok. Ama unutulmasın ki sosyal demokrat politika

parlamentoyla sınırlı değil ve özellikle değil. Ancak politik çalışmayı parlamentonun duvarları arasında hapsedmek sosyal demokrat partiler için neredeyse bir gelenek. Ecevit’in örgütlü kitlelerden öcü görmüşcesine korkan, parti bağlarını kitlelerle değil yığınlarla kurmayı yeğleyen politik çizgisi DSP’nin elini kolunu zaten bağlıyor. CHP’de ise iç çekişmeler öylesine her şeyin önüne ve üstüne çıkmış ki lider kadrolar Susurluk depremini demet trafiği ile aşmaya çaba ediyor ve bununla yetiniyorlar.

Bu tablo istesek de istemesek de sivil toplum örgütleri diye anılan, Türkiye’de önemleri ve ağırlıkları pek de anlaşılmamış **yurttaş örgütlenmelerinin** sırtına belki de taşıyamayacakları sorumluluklar yüklüyor.

Bu satırlar yazılırken şaşılmalı bir tırmanma çizgisi izleyen “**Sürekli Aydınlık İçin Bir Dakika Karanlık**” eylemleri bunun açık göstergesi. Kimse sokaklara taşan temiz toplum özleminin, yanıp sönen ampullerde göz kırpan aydınlık bir Türkiye umudunun, Susurluk kanlı düğümünü çözmesini beklemiyor. Ama aldatılmış, oy verdiği siyasal kadrolar tarafından ortada bırakılmış yurttaşlar tepkilerini bu yolla dışarı vuruyorlar.

Bu bir toplumsal birikimin, olumlu yönelimlere ebelik edebilecek bir potansiyelin habercisi. 12 Eylül’ün uğursuz depolitizasyon süreçlerinin sonunda ölü toprağı serpilmiş benzeyen Türkiye’de umut verici bir uyanışın, bir silkinmenin alametleri bunlar.

Şimdi, işte şimdi **yurttaş** kavramı üstünde düşünmenin yazıp çizmenin, tartışmanın tam sırası. Yoldaş kavramı üstüne bu ülkede ciltler ve ciltler dolusu yazıldı da yurttaş kavramı kullanılmadı bile. Küçümsendi. İnsanlık tarihindeki önemi ve ilerici içeriği gözardı edildi.

Oysa Fransız devriminin üstünden 200 yıl geçti ve insanlık henüz o büyük devrimin hedeflerinin çok uzağında. Fransız devriminin “**Özgürlük-Eşitlik-(toplumsal) Dayanışma**” sloganında ifadesini bulan hedefleri en azından bugünün Türkiye’sinde ekmek kadar su kadar önemli. Hunharca budanmış özgürlükler, fırsat eşitliğinin kağıt üstünde bile kendine yer bulamaması, toplumda insanlar ve katmanlar arasında kavranması güç uçurumlar ve ülkede kökünden dinamitlenmiş bir toplumsal dayanışma ruhu....

1789’da Fransa’da, 1848’de bütün Avrupa’da devrimciler birbirlerini “**Yurttaşlar**” diye selamlıyorlardı. Yurttaş toplumun egemenlerinin dışında kalan bütün halkı kapsayan bir terimdi. 200 yıl sonra Anadolu yarımadasında temiz toplum özlemleriyle sokaklara taşan öfke köklerini yurttaşlık bilinci ve haklarından alıyor. Bu hakkın bir yaşam gerçeğine dönüşmesi de gene yurttaşların elinde ve başka kimsenin elinde değil.

Daha özet bir deyişle Susurluk bize yurttaş olduğumuzu bir kez daha anımsattı. Kuly geleneğinin egemen olduğu bu topraklarda, özgür yurttaş bilincinin gelişmesi Susurluk kanlı yumağının çözümündeki tek umut.